

ПЕТРИШИНА Н. С.

ст. викладач

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

КНЕЦЬ Ю. О.

студент магістратури

ПВНЗ «Хмельницький економічний університет»

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНАЛІЗУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

У даній статті висвітлена роль та значення фінансових результатів в розвитку підприємства, а також розкрита методика аналізу господарської діяльності підприємства на прикладі системи економічних показників, які характеризують та дають оцінку процесам і результатам його діяльності. Встановлено, що одним із важливих чинників фінансової діяльності підприємства є аналіз його фінансового стану, який проводиться за даними фінансової звітності та бухгалтерського обліку. Визначено, що до найзагальніших показників комплексної оцінки фінансових результатів діяльності промислового підприємства належать показники доходності та рентабельності.

Ключові слова: фінансові результати, бухгалтерський облік, аналіз, метод, звітність, аудит, система, витрати, контроль.

ПЕТРИШИНА Н. С.

ст. преподаватель

ПВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

КНЕЦЬ Ю. А.

студент магистратуры

ПВУЗ «Хмельницкий экономический университет»

МЕТОДИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ АНАЛИЗА ФИНАНСОВЫХ РЕЗУЛЬТАТОВ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В данной статье освещена роль и значение финансовых результатов в развитии предприятия, а также раскрыта методика анализа хозяйственной деятельности предприятия на примере системы экономических показателей, характеризующих и дающих оценку процессам и результатам его деятельности. Установлено, что одним из важных факторов финансовой деятельности предприятия является анализ его финансового состояния, который проводится по данным финансовой отчетности и бухгалтерского учета. Определено, что к общим показателям комплексной оценки финансовых результатов деятельности промышленного предприятия относятся показатели доходности и рентабельности.

Ключевые слова: финансовые результаты, бухгалтерский учет, анализ, метод, отчетность, аудит, система, расходы, контроль.

PETRYSHYNA N. S.

senior lecturer

Private Institution of Higher Education "Khmelnyskyi Economical University"

KNETS Y. O.

student of master's degree

Private Institution of Higher Education "Khmelnyskyi Economical University"

METHODICAL BASES FOR THE ANALYSIS OF FINANCIAL ACTIVITY RESULTS OF INDUSTRIAL ENTERPRISES

The role and importance of financial results in the development of enterprises has been described in this article. The method for analyzing the economic activity on the example of economic indicators that characterize and evaluate the processes and results of its operations also has been disclosed. It has been established that one of the important factors of the financial analysis of the enterprise is the analysis of its financial situation, which is held according to the financial reporting and accounting. It has been determined that the most common indicators of a comprehensive evaluation of financial performance of industrial enterprises are indicators of yield and profitability.

Постановка проблеми. Одержання високих фінансових результатів є основною метою діяльності кожного господарюючого суб'єкта. У фінансових результатах знаходять пряме відображення всі сторони діяльності підприємства: рівень його технології та організації виробництва, ефективність системи управління, контролю за рівнем витрат та рівнем реалізаційних цін, особливості господарського механізму та державне регулювання розвитку певної галузі, виходячи з її значення для розвитку економіки країни.

За ринкових умов суттєво зростає роль і значення фінансових результатів в розвитку підприємства, докорінно змінюється як порядок, так і обґрунтованість їх визначення як в системі фінансового, так і в системі внутрішньогосподарського обліку [5, с. 54]. При дослідженні фінансових результатів конкретного підприємства головну роль відіграють такі поняття:

- сутність фінансових результатів діяльності як економічної категорії;
- методологія формування в бухгалтерському обліку фінансових результатів діяльності підприємств щодо її відповідності інформаційному забезпеченню управління підприємством в ринкових умовах господарювання;
- організація бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту фінансових результатів;
- особливості галузі, в якій підприємство здійснює свою діяльність.

Аналіз останніх досліджень. Дослідженню проблем організації та методології обліку фінансових результатів приділили увагу у своїх працях провідні вітчизняні вчені-економісти: Білуха М.Т., Борщевський П.П., Бутинець Ф.Ф., Герасимович А.М., Гуцайлюк З.В., Дем'яненко М.Я., Кірейцев Г.Г., Коцупатрий М.М., Кужельний М.В., Лінник В.Г., Моссаковський В.Б., Рудницький В.С., Саблук П.Т., Сопко В.В., Сук Л.К., Чумаченко М.П. та інші; вдосконаленню економічного аналізу фінансових результатів діяльності – Мошенський С.З., Кругляк Б.С., Бурчевський Б.З, Чумаченко М.Г., Івахненко В.М., Тарасенко Н.В., Болюх М.А., Савицька Г.В. та інші; аудиту – Кулаковська Л.П., Піча Ю.В., Бондаренко Н.О., Загородній А.Г., Бутинець Ф.Ф., Білуха М.Т., Ільїна С.Б., Усач Б.Ф. та інші.

Виклад основного матеріалу. Одним з важливих чинників фінансової діяльності підприємства є аналіз його фінансового стану, який проводиться за даними фінансової звітності та бухгалтерського обліку.

Виходячи зі змісту мікроекономічного аналізу та особливостей формування його інформаційної бази, виділяють управлінський та фінансовий аналіз. Головною інформаційною базою мікроекономічного аналізу є бухгалтерський облік, який у методологічному та організаційному планах поділений на управлінський та фінансовий [2, с. 28].

Економічний аналіз як окрема дисципліна сформувався на базі бухгалтерського обліку відносно недавно, на відміну від обліку та статистики, які мають багатовікову історію.

Господарська діяльність підприємств, як й інші явища суспільного життя, потребує систематичного вивчення для успішного і ефективного управління нею. Одним із способів вивчення діяльності є аналіз.

Економічний фінансовий аналіз – це комплексне глибоке вивчення роботи підприємств, їх підрозділів та інших господарських формувань для об'єктивної оцінки її результатів і виявлення можливостей подальшого підвищення ефективності господарювання.

Класифікація видів економічного аналізу має суттєве значення як у визначенні методики дослідження, так і в його організації. Остання обставина є найвагомішою, так як забезпечує достатню економічність аналітичного процесу. Просторові види економічного аналізу вирізняються за відношенням до досліджуваного об'єкта. За цією ознакою найбільш суттєвим є виділення зовнішнього і внутрішнього фінансового аналізу.

Зовнішній фінансовий аналіз має за мету оцінку місця господарського суб'єкта у ринковому середовищі для визначення стратегії і тактики економічних відносин, пошуку

партнерів і клієнтів, забезпечення конкурентних позицій тощо. Він базується лише на інформації, яку отримує держава для контролю за динамікою ринкових регуляторів.

Внутрішній фінансовий аналіз спрямований на комплексне дослідження економічного розвитку суб'єкта господарювання, його структурних підрозділів для забезпечення найповнішого використання його потенціалу і регламентації діяльності всіх функціональних підсистем.

Внутрішній (управлінський) фінансовий аналіз – глибший і більш комплексний, оскільки він ґрунтується не тільки на даних публічної звітності, а й на використанні всіх доступних джерел облікової та позаоблікової інформації, включаючи первісні документи, а також матеріали нерегламентованого, так званого управлінського обліку. Такий аналіз призначений головним чином для використання керівництвом підприємства при прийнятті рішень з управління його фінансовими ресурсами [4, с. 49].

За умов переходу економіки України до ринкових відносин, суттєвого розширення прав підприємств у галузі фінансово-економічної діяльності значно зростає роль своєчасної та якісної оцінки фінансового стану підприємств, оцінки їхньої ліквідності та пошуку шляхів підвищення і зміцнення фінансової стабільності [6, с. 32].

Особливого значення набуває своєчасна та об'єктивна оцінка фінансового стану підприємств за виникнення різноманітних форм власності, оскільки жодний власник не повинен нехтувати потенційними можливостями збільшення прибутку фірми, які можна виявити тільки на підставі своєчасного і об'єктивного аналізу фінансового стану підприємств.

Систематичний аналіз фінансового стану підприємства, його платоспроможності, ліквідності та фінансової стійкості необхідний ще й тому, що дохідність будь-якого підприємства, розмір його прибутку багато в чому залежать від його платоспроможності.

Фінансовий стан підприємства – це комплексне поняття, яке є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, визначається сукупністю виробничо-господарських факторів і характеризується системою показників, що відображають наявність, розміщення і використання фінансових ресурсів.

Аналізувати фінансовий стан будь-якого підприємства є нагальною необхідністю, тому що не можна вести господарство без міри, ваги і рахунку, не добиваючись перевищення доходів над видатками [1]. Це завжди було важливо, а тим більше зараз, коли на зміну безгосподарності і безвідповідальності приходить підприємництво, сувора дисципліна і ощадливість.

Фінансовий стан підприємств залежить від результатів його виробничої, комерційної та фінансово-господарської діяльності, тому на нього впливають усі ці види діяльності підприємства. Передусім на фінансовому стані підприємства позитивно позначаються безперебійний випуск і реалізація високоякісної продукції.

Як правило, чим вищі показники обсягу виробництва і реалізації продукції і нижча їх собівартість, тим вища прибутковість підприємства, що позитивно впливає на його фінансовий стан.

Аналіз фінансового стану підприємства є необхідним етапом для розробки планів і прогнозів фінансового оздоровлення підприємств.

Можна назвати шість основних прийомів аналізу:

- горизонтальний (часовий) аналіз – порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом;

- вертикальний (структурний) аналіз – визначення структури фінансових показників з оцінкою впливу різних факторів на кінцевий результат;

- трендовий аналіз – порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів та визначення тренду, тобто основної тенденції динаміки показників, очищеної від впливу індивідуальних особливостей окремих періодів (за допомогою тренду здійснюється екстраполяція найважливіших фінансових показників на перспективний період, тобто перспективний прогнозний аналіз фінансового стану);

- аналіз відносних показників (коефіцієнтів) – розрахунок відношень між окремими позиціями звіту або позиціями різних форм звітності, визначення взаємозв'язків показників;
- порівняльний аналіз – внутрішньогосподарський аналіз зведених показників звітності за окремими показниками самого підприємства та його дочірніх підприємств (філій), а також міжгосподарський аналіз показників даної фірми порівняно з показниками конкурентів або із середньогалузевими та середніми показниками;
- факторний аналіз – визначення впливу окремих факторів (причин) на результативний показник детермінованих (розділених у часі) або стохастичних (що не мають певного порядку) прийомів дослідження. При цьому факторний аналіз може бути як прямим (власне аналіз), коли результативний показник розділяють на окремі складові, так і зворотним (синтез), коли його окремі елементи з'єднують у загальний результативний показник.

Для комплексного аналізу фінансового стану промислового підприємства та результатів його діяльності необхідно оцінити тенденції найбільш загальних показників, які з різних сторін характеризують фінансовий результат його господарювання.

Показниками та факторами доброго фінансового стану підприємства можуть бути стійка платоспроможність, ефективне використання капіталу, своєчасна організація розрахунків, наявність стабільних фінансових ресурсів. Показники і фактори незадовільного фінансового стану: неефективне розміщення коштів, брак власних оборотних коштів, наявність стійкої заборгованості за платежами, негативні тенденції у виробництві.

До найзагальніших показників комплексної оцінки фінансових результатів діяльності промислового підприємства належать показники дохідності та рентабельності.

Велике значення має аналіз структури доходів підприємства та оцінка взаємозв'язку прибутку з показниками рентабельності. Важливо проаналізувати зв'язок прибутку підприємства з формуючими прибутком факторами, що полегшує практичну орієнтацію в цих питаннях.

Дохідність підприємства характеризується абсолютними та відносними показниками. Абсолютний показник дохідності – це сума прибутку або доходів. Відносний показник – рівень рентабельності. Рівень рентабельності промислових підприємств, пов'язаних із виробництвом продукції (товарів, робіт, послуг), визначається як відсоткове відношення прибутку від реалізації продукції до її собівартості [3].

Під час аналізу фінансових результатів діяльності промислового підприємства доцільно вивчити динаміку змін обсягу чистого прибутку, рівня рентабельності та фактори, які впливають на них. Основними факторами, що впливають на чистий прибуток, є обсяг виручки від реалізації продукції, рівень собівартості, рівень рентабельності продукції, фінансові результати та витрати від операційної звичайної діяльності, величина податку на прибуток та інших податків, що виплачуються з прибутку.

Аналіз дохідності підприємства проводиться в порівнянні з планом та попередніми періодами. За умов інфляції важливо забезпечити об'єктивність показників та запобігти їх викривленню через постійне підвищення цін. Аналіз проводиться за даними роботи за рік. Торішні показники треба привести у відповідність із показниками звітного року за допомогою індексації цін.

За ринкових відносин існує персоніфікований інтерес керівництва та колективів підприємств до фактично досягнутого рівня рентабельності, що суттєво впливає на результативність господарської діяльності.

Методика формування показників аналізу фінансового стану підприємств характеризується порядком визначення показників платоспроможності, ліквідності, рентабельності, прибутковості підприємства. Фінансова стабільність підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану та результатів його діяльності. Вона пов'язана з рівнем залежності від кредиторів та інвесторів і характеризується співвідношенням власних і залучених коштів. Цей показник дає загальну оцінку фінансової стабільності.

Висновки. Таким чином, аналіз фінансового стану промислового підприємства та результатів його діяльності – це частина загального аналізу господарської діяльності

підприємства, який складається з двох взаємопов'язаних розділів: фінансового та управлінського аналізу, а фінансові результати є однією з найважливіших характеристик діяльності кожного підприємства.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-ХІV від 16.07.1999 ; зі змінами, внесеними згідно із Законом від 16.10.2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
 2. Бабіч В.В. Фінансовий облік (облік активів) : [навчальний посібник] / В.В. Бабіч, С.В. Сагова. – [2-е вид., без змін]. – К. : КНЕУ, 2007.
 3. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1046.172.05>.
 4. Фінансовий аналіз: техніка розрахунків та моделювання економічних розрахунків : навч. посібник / [Алексеев І.В., Мороз А.С., Романів Є.М., Хома І.Б.]. – Львів : Вид-во “Бескид Біт”, 2003.
 5. Глідких Т.В. Фінансовий облік : [навч. посібник] / Глідких Т.В. – К. : Центр навчальної літератури, 2007.
 6. Мошенський С.З. Економічний аналіз : [аідручник для студ. екон. спец. вищих навч. закладів] / С.З. Мошенський, О.В. Олійник. – Житомир : ПП “Рута”, 2007.
-